

Els punts de llibre de Rafael Masó

INSTITUT
D'ESTUDIS
GIRONINS

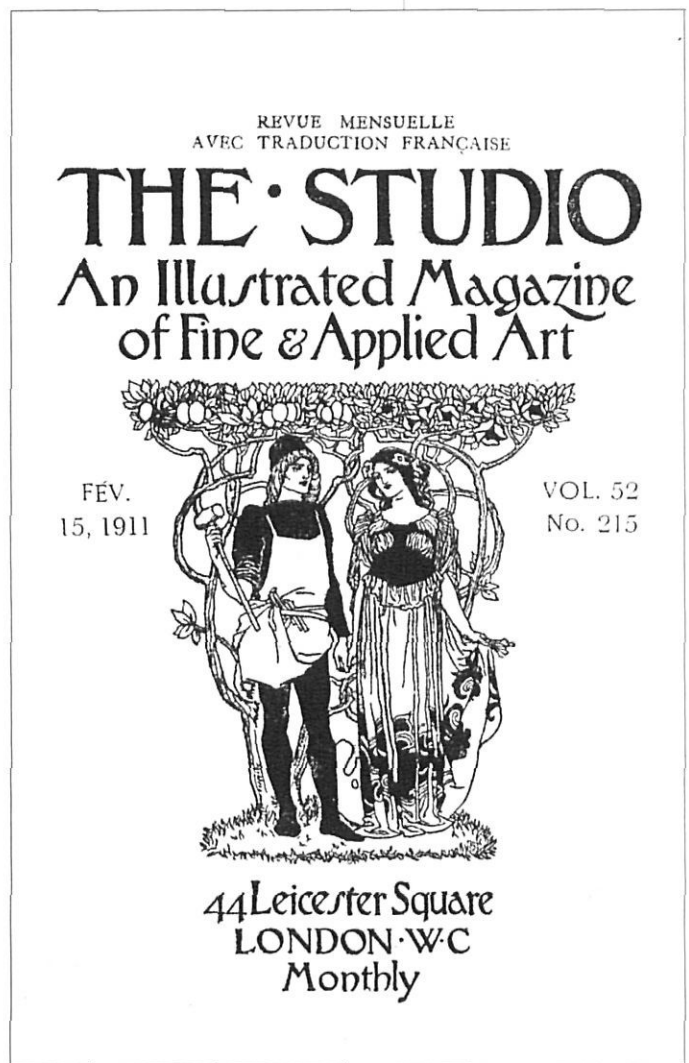
Un dia o altre, tots hem posat punts entre les pàgines dels nostres llibres. Ens han ajudat a retrobar textos que no volíem oblidar, i potser s'han quedat allà per sempre més, com una part indispensable del llibre i com el record d'un moment donat de la nostra pròpia vida. Rainer Maria Rilke es meravellava de trobar entre dos fulls «el punt de llibre, trencadís i una mica de biaix, parat a la mateixa pàgina des de feia Déu sap quant de temps», i reflexionava sobre els seus possibles i múltiples significats; un d'aquests era «que el llibre havia estat obert una vegada i una altra pel mateix indret».

Des de 1904, quan era estudiant de l'Escola d'Arquitectura, fins al 1914, en què va començar la guerra europea, Rafael Masó va estar subscript a *The Studio*, revista mensual d'arts aplicades editada a Londres amb traducció francesa. Sembla que Masó la mostrava als seus col·laboradors, com consta en el cas de Fidel Aguilar (Narcís Comadira ho recorda en un poema); era la finestra a través de la qual els artistes gironins contemplaven àvidament les avantguardes de l'època. Els exemplars, conservats per Masó fins a la seva mort, van ser dipositats a la demarcació gironina del Col·legi d'Arquitectes, i un bon dia Bernat Catllar va descobrir unes tires de paper que sobresortien d'alguns dels números: trossos de cartes, de diaris, d'esqueles mortuòries, de paperetes de votació, amb breus anotacions sobre el contingut de les pàgines senyalades. Els punts de llibre de Rafael Masó.

A partir d'aquí, i de l'esmentat text de Rilke, l'arquitecte Catllar s'ha atrevit a muntar una exposició que intenta mostrar quins eren els temes i els artistes que van interessar especialment Masó. La col·lecció de revistes és incompleta, i alguns punts poden haver caigut o canviat de lloc, però així i tot s'han pogut fer descobriments sobre les preferències masonianes: la pintura al fresc, el món de les juguines, els brodats i, sobretot, els arquitectes i decoradors austríacs i alemanys, i també un anglès inesperat com Baillie Scott. Ja en el primer número, de 1904, hi ha senyalat un article de Koloman Moser sobre l'exposició de primavera de la Secessió vienesa. En aquella època ja s'havien creat els famosos Wiener Werkstätte; el pintor Moser i l'arquitecte Josef Hoffmann eren partidaris acèrrims de l'art total. Hoffmann, encarregat de projectar la casa de camp dels Primavesi, havia acabat per dissenyar-ne els mobles, les copes, les vaixelles, els canelobres i fins i tot el braçalet de la mestressa. Moser alternava la pintura de paisatges amb el vitrall, el mosaic i el disseny d'utensilis domèstics. És el mateix camí que va fer a Girona Rafael Masó, a partir de la lectura atenta de *The Studio*.

Gràcies a un punt de llibre, podem saber que Masó s'interessava per Paul Cézanne, quan aquí era quasi un desconegut (fins aquell any no es va publicar a França la biografia d'Ambroise Vollard, i els llibres d'Émile Bernard i de Joachim Gasquet, com el d'Eugeni d'Ors, són del 1921). Per a Bernat Catllar, l'interès prematur de Masó per Cézanne demostra fins a quin punt era sensible als signes del temps. Un dels punts de llibre recuperats en aquesta exposició és una ploma d'ocell; podria ser un bon símbol de l'arquitecte tancat a la gàbia d'una ciutat petita i de les ganes que tenia de volar.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

Una portada
de la revista
The Studio
col·leccionada
per Rafael Masó.